

Mısır ve Ortadoğu'daki Gelişmelerin Kritiđi

Ömer ÖZDİNÇ

Sunum İçeriği

- Coğrafi İsimlendirme - Zihniyet İlişkisi
- Dış Politika Analizi İçin Genel Çerçeve
- Bölge Üzerine Analiz İçin Genel Çerçeve
- Mısır'a Genel Bakış
- Mısır'da Siyasi/Toplumsal Yapı
- Mısır'da Son Gelişmeler
- Ortadoğu'da Son Gelişmeler

Coğrafi İsimlendirme - Zihniyet İlişkisi

- “Ortadoğu” ismi ve Merkez Problemi
- Harita-Zihniyet ilişkisi ve Harita Manipölasyonları (Çin, Avrupa)
- Takvim-Coğrafya üzerinden sömürgeciliğin tahkimi
- Dil-Kavram üzerinden zafer
 - İnsanı ayrıcalıklı kılan ilk şey **isimlerdir**
 - Dil çalışmalarının bilimsel şekillendiriciliği
 - Sömürgeciliğin en önemli silahı **dildir**

Analiz İçin Genel Çerçeve - 1

- Temel Kaideler
 - Önemli ülkelerde cereyan eden olaylar büyük güçlerden bağımsız değil!
 - Devletler arası ilişkiler söylem üzerinden değil somut fayda-zarar üzerinden yapılmalı
 - Güç parametreleri değişkendir
 - Cepheleşmeler izlenmelidir
 - Kahramanlar tetikleyici değil kolaylaştırıcıdır
 - Medya davranışları üzerinden stratejiler okunabilir

Analiz İçin Genel Çerçeve - 2

- Gelişmeleri belirleyen faktörler

hem statik hem dinamiktir,

- Toplum
- Konjonktür
- Coğrafya
- Tarih
- Ekonomi
 - Hammadde/Enerji
 - Üretim/Finans

Karşılıklı
Etkileşim

Analiz İçin Genel Çerçeve - 3

- DİKKAT!!
 - İndirgemecilik
 - Genelleme hastalığı
 - Ebed Müddet strateji yoktur
 - Medyatik manipölasyon
 - Duygusal Reaksiyon (Duyarsızlaştırmamalı)
 - Beklentiyi düşürmek: Siyasi koşulların toplumsal seviyeye göre belirlenmesi

Bölge Üzerine Analiz Çerçevesi - 1

- Devletler gerçeği
 - İki asıl devlet: Türkiye-İran
 - Konjonktürel devletler: Suud Krallığı/Körfez, Libya (rahmetli)
 - Arızı devletler
- Tarihsel gerçeklik
 - Mezhep Ayrımı
 - Dünya Savaşları
 - İngiltere Gerçeği

Bölge Üzerine Analiz Çerçevesi - 2

- Ekonomik Gerçeklik
 - Enerji geçiş yollarının kontrolü
 - Çin'in hammadde/Enerji arayışı
 - Rusya'nın Avrupa üzerindeki tekeli
- Demografik Özellikler (Türkiye modeli)
 - Tüketici olarak kalabalık genç nüfus
 - Üretici olarak genç nüfus

Bölge Üzerine Analiz Çerçevesi - 3

- 'Dış Mihraklar' ın bölgeden beklentileri:
 - İngiltere
 - ABD
 - İsrail (arızî)
 - Rusya
 - Fransa
 - Almanya
 - İtalya

Bölge Üzerine Analiz Çerçevesi - 4

- 'İç Mihraklar' ın bölgeden beklentileri:
 - İran
 - Türkiye
 - Körfez Ülkeleri
 - Suud Krallığı
 - BAE
 - Katar

Bölge Üzerine Analiz Çerçevesi - 5

- Tarihi/Sosyal/Dini Gerçekler
 - Şark toplumu özelliği
 - Şia'nın pragmatizme dayalı politik bakışı
 - Ehl-i Sünnet'te ulu'l-emr'e itaat ve ehven-i şer yaklaşımı
 - Türkiye-İran dışında devlet tecrübesi eksikliği
 - Sömürgecilik psikolojisi
 - Yenilmişlik psikolojisinin toplumsallaşması

Mısır...

‘Ümmü’-d-dünya’

Nil

Ezher

Fûl

‘hafif kan’lılık...

worldatlas

Mediterranean Sea

Lebanon

Syria

Israel

Jerusalem

Amman

Jordan

Saudi Arabia

Alexandria

Port Said

Marsa Matruh

Cairo

Giza

Suez Canal

Sinai

Dahab

Egypt

Siwa

WESTERN DESERT

Nile River

Gulf of Suez

Gulf of Aqaba

Red Sea

Libya

150 mi

150 km

Dakhla Oasis

Mut

Valley of the Kings

Asyut

Sohag

Qena

Luxor

Marsa Alam

Aswan Dam

Aswan

TROPIC OF CANCER

Lake Nasser

Sudan

EGYPT

©GraphicMaps.com

Mısır: Siyasi Kronoloji - 1

M.Ö 4000 –
640

- Eski Mısırlılar (İskender, Black Athena)
- Kıptî Unsur (monofizit) / Akdeniz ırkı, Habeşi, Asur,
- Bizans İdaresi

640-1841

- İslam Dönemi, Memluk idaresi
- Osmanlı dönemi (1516-1841 (muğlak)), Napolyon Seferi
- Kavalalı Dönemi (1805-1849)

1841-1956

- Hidiv ailesi (1841 Kavalalı isyanı, 1869 Süveyş kanalı)
- 1878 Maliye Nazırı İngiliz, 1881 vatanîler isyanı / İngiliz
- İngiliz Sömürgesi

Mısır: Siyasi Kronoloji - 2

1952

- I. Mısır Devrimi “Hür Subaylar”
- General Necip – Albay Jamal Abdünnâsır-Mübarek

1953-1970

- **Nâsır** Dönemi (Sosyalizm, Birleşik Arap Cumhuriyeti)
- Mısır-İsrail savaşları (1967-1970), Rusya tarafı

1970-1981

- **Enver Sedât** Dönemi (1973 savaş, Camp David, ABD etkisi)
- Yeni Pozisyon Dönemi

Mısır: Siyasi Kronoloji - 3

1981

2012

- **Hüsnî Mübarek** Dönemi (Tek Süper Güç Dönemi)

2012

2013

- **"Çeyrek İhvan"** Dönemi (Mursi)

2013

- Askeri Darbe

Mısır'a Genel Bakış: İçtimaî Yapı - 1

- İslam anlayışı
- Çıkış Yolu (Pozitivist paradigma)
- Laiklik anlayışı ('ilmaniyye) ve Hukuk sistemi
- Batı Hayranlığı
- Cemaatler
 - El-İhvânü'l-Müslimîn (İhvan, Müslüman Kardeşler)
 - Selefîler (Nur partisi ve diğerleri/Suud Etkisi)
 - Sûfîler
 - Kıptîler

Mısır'a Genel Bakış: İçtimaî Yapı -2

- İhvan
 - Hasan el-Benna, 1928'de
 - Süveyşin millileşmesi, "İngiliz sömürgeciliğine karşı direniş çağrısı" (1936)
 - İlk gösteriler 1937'de İngilizlere karşı
 - 1941'de ülkenin en büyük örgütü, parti kurma kararı, darbe girişimi-tutuklama-gösteriler
 - 1948'in sonlarında İngiliz yanlısı başbakan Muhammed Fethi Nukraşi tarafından yasa dışı
 - 1953'te devrime destek verdi, siyaseti red
 - 1954'te kapandı, 1957'de tekrar Zeynep Gazali vs.
 - 1962 Yoldaki İşaretler, 1966'da idam
 - Sedat'la büyüdü, 1981'de tekrar tutuklamalar.

Mısır'a Genel Bakış: SiyasiYapı

- Vatan Partisi
- Adalet ve Hürriyet Partisi (İhvan)
- Vasat Partisi
- Nur Partisi
- Vefd Partisi
- Devrim Partileri
- Sosyalist/Sol Partiler

Mısır'a Genel Bakış: İktisadi Yapı

- 80 Milyonluk Nüfus, KBGSMG 6,500 Dolar, Ortalama gelir: 250 Dolar
- Gelir Kaynakları
 - Pamuk ve Tarım
 - Doğalgaz-Petrol
 - Süveyş Kanalı
 - Es-Sedd'ül-Âlî (Yüksek Baraj)
- Düşük işgücü maliyeti sayesinde özellikle Tekstilin gelişimi

Mısır'daki Gelişmeler - 1

- Mübarek Son Dönemi
 - Kaos
- 25 Ocak Devrimi (!)
 - Yurtdışı destek
 - İhvan'ın geri planda kalışı
 - Ordunun rolü
 - Mizah-görsel-medya
 - Geniş koalisyon
- Seçimler
 - İhvan'ın seçimlerdeki strateji tereddüdü
 - Bloklaşma (%60 katılım, %52 oy), geç açıklanma

Mısır'daki Gelişmeler - 2

- Çeyrek İhvan dönemi
 - Sermaye, yargı, medya, ordu, polisi olmayan idare
 - Kadroların deneyimsizliği
 - Cemaat-Siyaset ilişkisini kurmada muğlaklık
 - Kara propaganda
 - Yargı engeli
 - Kaos lobisi
 - Elektrik-Su Kesintileri, benzin krizi

Mısır'daki Gelişmeler - 3

- Askeri Darbe:
 - Mısır Güvenlik Güçleri-Harici İlişkiler
 - 'Halk desteği' meselesi
- Darbe Sonrası...
 - "İhvan = Terör Örgütü" / Baltacıların kullanışlılığı
 - "Türkiye, terör örgütünün baş destekçisi" = Baş Düşman
 - Suud-BAE finansal desteği
 - İsrail huzuru
 - Rus'un nüfuz edişi...

Bölgedeki Son Gelişmeler - 1

- Türkiye'nin sıfır sorun stratejisi
- 'One-Minute' ve Türk Dizileri
- Arab Spring (al-Jazeera)
- Suriye (jeostratejik düğüm)
- İsrail Özü
- Gezi Olayları
- Mısır Askeri Darbesi
- Rusya'nın Suriye ile bölgede öne çıkması
- İran'ın "Dış politikayı değiştirme seçimi" Ruhani.
- Cenevre Antlaşması / İran-ABD yakınlaşması

Bölgedeki Son Gelişmeler - 2

- Avrupa'nın zayıflaması
- ABD'nin kendi kendine petrol yeterliliğine kavuşması
- Çin / Uzakdoğu büyümesinin kontrolü zorunluluğu ve ilginin pasifiğe kaydırılması
- Türkiye'nin enerji koridorluğu rolünün onanması
- Türkiye'nin baskın oyuncu olduğu Ortadoğu denkleminin tehlikelerin görülmesi

Bölgedeki Son Gelişmeler - 3

- Gezi-Mısır süreci ve Suriye'de el-Kaide ile Türkiye'nin bölgedeki etkinliğinin sınırlandırılması
- ABD'nin Türkiye'yle ittifakının projeksiyonunu daraltıp, İran'a da büyük oyuncu olarak rol verme hamlesi
- Türkiye'nin Çin füze savunma sistemi siparişi
- Rusya'nın Akdeniz'de liman arayışı ve "enerji vanası denetimi uzağında olmasın" derdi.

Bölgedeki Son Gelişmeler - 4

- **Suud** cephesinin ABD'ye *alternatif* arama çabaları
- **Çin**'in rahatça enerji ve hammaddeye erişiminin engellenmesi
- Türkiye'nin K. Irak yakınlaşmasının **Türkiye-Irak** yakınlaşmasına dönüşmesi
- Avrupa'ya giden vanaların **Rusya** ve **ABD** arasında paylaşılması

Teşekkürler...